

Förbandsbesöksrapport

Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC)

9 februari 2022

Plikträdet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Plikträdet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Plikträdet, som består av fem före detta värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Plikträdets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Plikträdet författar i slutet av verksamhetsåret. Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som därmed får möjlighet att åtgärda fel och brister. Dessa kommer följas upp av Plikträdet vid senare besök.

Plikträdet tillser att detta dokument går ut till LMA, förbandschef eller motsvarande funktion samt förtroendevalda värnpliktiga på relevant förband. LMA ansvarar i sin tur för att vidarebefordra rapporten till relevanta funktioner på förbandet och de Plikträdet träffat under sitt besök samt till berört soldathem. Berört förband har lämnat synpunkter på rapportens innehåll, den görs nu publik.

Deltagare:

Anton Hanny och Felicia Konstenius

Innehåll

| | |
|--------------------------------------|---|
| Sammanfattning..... | 3 |
| Inledning..... | 3 |
| Organisation | 3 |
| Arbetsmiljö & säkerhet | 3 |
| Fysisk belastning..... | 3 |
| Psykisk hälsa | 4 |
| Försvarshälsan..... | 4 |
| Attityder | 4 |
| Utrustning..... | 4 |
| Avbruten utbildning | 4 |
| Resor..... | 4 |
| Boendemiljö & vistelseutrymmen | 5 |
| Hållbarhet..... | 5 |
| Medinflytande..... | 5 |
| Avslutning..... | 6 |

Sammanfattning

Pliktrådets uppfattning under förbandsbesöket är att det bedrivs en välfungerande värnpliktsutbildning och att förbundet har hanterat covidpandemin mycket föredömligt.

Inledning

Pliktrådets besök den 9 februari innehöll genomgång av kongressen för samtliga värnpliktiga, lunch och samtal med förtroendevalda, möte med kompanichef, försvarshälsan, plutonchefer, ställföreträdande plutonchefer och lokalt medinflytandeansvarig (LMA), kompaniförvaltare och regementsförvaltare. Då Pliktrådet enbart har genomfört samtal med förtroendevalda på distans tidigare genomfördes besök 1 och 2 kombinerat under detta besök.

Organisation

Förbundet utbildar 69 värnpliktiga i 9, 11 och 15 månader. Ca 25% av de värnpliktiga var kvinnor. Förbundet utbildar värnpliktiga som fått höga resultat på inskrivningstest (test kring ordförståelse, logiskt tänkande och rumsuppfattning) under mönstringen.

Arbetsmiljö & säkerhet

Vid besöket hade skyddsassistenter utsetts. Skyddsassistent har kontakt med skyddsombud men har däremot inte fått någon utbildning i vad uppdraget går ut på och vad som förväntas av den värnpliktiga.

Pliktrådet uppmanar förbundet att utbilda de värnpliktiga skyddsassistenterna i vad deras roll innebär, vad de förväntas göra, hur avvikelser och tillbudsrapportering skrivs vilka dokument som är bra att ha koll på (exempelvis GURU och SäKR gemensam), samt skillnaden mellan skyddsassistent och skyddsombud.

Vid besöket kunde Pliktrådet konstatera att de skåp de värnpliktiga nyttjar inte är fastskruvade i väggen. Pliktrådet har under sina förbandsbesök uppmärksammat att det ofta sker olyckor där skåpen välts och är därför en punkt vi uppmanar förbundet att åtgärda.

Förbundet hade tagit fram en mycket tydlig plan på hur hantering av misstänkt covid ska hanteras. Det framgick tydligt för de värnpliktiga vad och hur de skulle göra om de hade förkylningssymptom samt hur de går vidare beroende på testresultat. Det fanns tydliga rutiner och Pliktrådet ser mycket positivt på hur förbundet hanterat denna situation. Detta är ett föredömligt exempel som andra förband bör ta efter.

Fysisk belastning

Alla parter Pliktrådet talade med under besöket upplevde att den fysiska belastningen god, att belastningstrappan efterföljs väl samt att kommunikationen mellan förvarshälsa, befäl och värnpliktiga kring fysisk belastning fungerar väl.

Vid Pliktrådets besök hade en värnpliktig avrustat på grund av fysiska besvär.

Psykisk hälsa

Förbandet hade vid besöket genomfört 5 avrustningar på grund av psykisk ohälsa. De flesta fallen som uppmärksammades hade tidigare bakomliggande orsaker.

Förbandet är med i pilotprojektet om självskattning av psykisk, fysisk och psykosocial hälsa hos de värnpliktiga och uppskattade detta.

Förbandet har en anställd psykolog 4h/veckan. Psykolog skulle möjligtvis finnas heltidsanställd på förbandet 2023/2024. Plikträdet ser stora fördelar med att ha en psykolog anställd på förbandet på heltid. Tillgängligheten hos psykologen blir större, en förståelse för vad de värnpliktiga genomgår blir också tydligare för psykologen.

För att minska den påtagliga stress det innebär att rycka in har förbandet valt att dela upp de värnpliktiga i mindre grupper och upplever att detta har gett önskad effekt.

Försvarshälsan

Försvarshälsan hade god kontakt med befälen ute på plutonerna. Försvarshälsan (FH) genomför samtal med de värnpliktiga i början på utbildning kring vilka de är, hur de värnpliktiga tar kontakt med FH och vad FH kan hjälpa till med.

Attityder

Goda attityder mellan befäl-värnpliktig, värnpliktig - värnpliktig. Goda attityder gällande extra tid för toalettbesök för kvinnor.

Utrustning

All utrustning som behövs för att bedriva en välfungerande utbildning fanns tillgänglig. Kvinnor hade möjlighet att nyttja kalsonger. Rutiner för mensskydd fungerade väl och de produktutbud som erbjuds från Försvarsmakten fanns tillgängligt.

Plikträdet informerar om att det utbud av mensskydd Försvarsmakten erbjuder i dagsläget kommer att uppdateras med nya och fler produkter.

Avbruten utbildning

Majoriteten av de avbrutna utbildningarna berodde på psykisk ohälsa. Förbandet upplevde att granskningsnämnder fungerar väl.

Resor

I samtal med de förtroendevalda framkom det att det för vissa värnpliktiga ofta blev mycket långa restider och väntetider som hade kunnat göras kortare och effektivare. De värnpliktiga hade lyft detta med adjutant som svarat att denne skulle göra ändringar till nästa tjänstledighet men ingen förändring gjorts.

Plikträdet uppmanar förbandet till att se över resorna för att göra de så effektiva som möjligt. Det blir extra viktigt om de värnpliktiga åker hem oftare och har kortare tjänstledigheter då restiden kommer utgöra en stor del av den lediga tiden.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De soldathem som fanns tillgängligt på kasern i form av två logement som var omgjorda var i gott skick. Det fanns möjlighet för de värnpliktiga att spela, umgås och förvara mat.

Pliktrådet ser positivt på att de fanns möjlighet för de värnpliktiga att spendera ledig tid på soldathem. Som förbundet själva uppmärksammade förstår Pliktrådet att det blir svårt för de värnpliktiga att få distans från kasernbyggnaden och få egen tid under ledig tid då även soldathemmet ligger där.

När rapporten skickades till förbundet uppdaterades Pliktrådet om att de värnpliktiga efter besöket fått tillgång skolbyggnaden på kvällstid för att öka möjligheten för egentid. Pliktrådet ser positivt på förbundets lösning.

Hållbarhet

De värnpliktiga hade möjlighet att källsortera i kasernbyggnaden.

Medinflytande

I möte med de förtroendevalda framgick det att den utbildning som de värnpliktiga fått var bristande. De förtroendevalda upplevde att de hade svårt att förstå vad deras uppgift gick ut på.

Vid samtal med värnpliktiga visste de inte vem som hade rollen LMA och visste inte vad rollen LMA innebar. Pliktrådet uppmanar LMA att tydliggöra sin roll, berätta i vilket syfte denna finns och när de värnpliktiga kan vända sig till denne.

De förtroendevalda uppmärksammade att plutonenstimme fungerade väl och att det som lyftes oftast hanterades väl och att de fick återkoppling.

I december 2021 genomförde Pliktrådet en konferens för huvudförtroendepersoner och huvud-NVK. I samtal med förtroendevalda upplevde de inte att några huvudförtroendevalda valts och att förbundet skickat 15-månaders värnpliktiga utan att dessa valts av de värnpliktiga.

Pliktrådet förstår att förbundet inte utbildar ett stort antal värnpliktiga och att huvudförtroendevalda och resterande av medinflytandesystemet som beskrivs i R GURU 2020, Försvarsmaktens föreskrifter om medinflytande för totalförsvarspliktiga, Förordning (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga kan uppfattas som överflödigt eller icke relevant i dagsläget. Däremot har förbundet en stor möjlighet att få in fungerande rutiner och förbättra medinflytandet på förbundet innan en större mängd värnpliktiga börjar utbildas och har på så sätt ett välfungerande medinflytandesystem när det blir av ytterst stor vikt att det fungerar.

Förbundet informerade om att det finns planer på att SkyddC, F 21, K 4, I 19 och A 8 kommer att genomföra utbildning av förtroendevalda gemensamt. Pliktrådet anser att detta är en mycket bra idé som kommer ge de förtroendevalda och medinflytandesystemet större legitimitet och bygga bra kontakt mellan de förtroendevalda.

Avslutning

Pliktrådet hoppas att vi med denna rapport har förmedlat våra intryck på ett konstruktivt sätt. Vi blev mycket väl mottagna under besöket, vilket var präglat av ett transparent och samarbetsvilligt klimat. Vi har förhoppningar om, och ser fram emot, ett fortsatt gott samarbete mellan Pliktrådet och SkyddC.

Tack för ett givande besök,

Felicia Konstenius

Arbetsmiljö & säkerhetsansvarig